

ህዝባዊ ደሞክራሲ

ኣብ ከክልተ ወርሓ ዝሕተም ወግዓዊ ልሳን

ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓደጎት ኤርትራ

(ደግሓኤ)

ትሕዝቶ

- **ርእሱ-ዓንቀጽ፡**
- **ዓለም-ለኝዊ ሰብአዊ መሰላትን ስርዓት ማድፍን.**
- **ሃይማኖትን ካልእን ሽፋን ብምግባር ኣብ ልዕሊ ንጹሃንኤጋታት ዝፈጸም**
- **ናይ ኣንባብቲ ዓምዲ፡**
 - > “ወፍሪ ዋርሳይ ይካኣሎ ኣማን ብኣማን፡ ወፍሪ ባርነትን ዕንወት ሕብረተ-ሰብናን”
 - > ሕጂውን ክንማሃረሉ ዝግባእ ተሞክሮ፡
 - > ክልተ ርእይቶታት ኣለዋኒ መልሲ ዝደልዩለን፡

E-mail:- hidemocrasi@yahoo.com

ርእሱ-ዓንቀጽ

ዓለም-ለካዊ መዓልቲ ሰብአዊ መሰልን፣ ስርዓት ህግደፍን፣

ዓለም-ለካዊ መዓልቲ ሰብአዊ መሰል በብዓመቱ 14 ታሕሳስ እትብዕል ኮይናሎሚ ዘመን 2019 እውን ከም ዝተባዕለት ዝፍለጥዮ።ኣብዚ ዝኸሪ ናይዚ መዓልቲ ሰብአዊ መሰል ናይ ምክባር፣ ዕለትዚ በዛዕባ ናይ ጋዜጣኛታት ሰብአዊ መሰላት ዝጣበቅ ትካል ብዓለም ደረጃ ጋዜጣኛታት ኣሲረን ዘሳቅያ ዘለዋ ዝበለን ሃገራት ብዝርዝር ካብ ዝገለጸን ሓንቲ ኤርትራ ኮይና፣ ብዓለም ደረጃ ረባዓይቲ፣ ብኣፈሪቃ ደረጃ ካላይቲ፣ ኣብ ትሕቲ ሳህራ ዘለዋ ሃገራት ከኣ ቀዳመይቲ ኮይና፣ ዓሰርተ ሸዱሽተ ጋዜጣኛታት ኣሲራ ተሳቅዮም ከም ዘላ ገሊጹ።

እዚ ብዛዕባ ጋዜጣኛታት ሰብአዊ መሰል ዝግደስ ትካል ቀንዲ ቤት-ጽሕፈቲ ኣብ ኒዮርክ ሕቡራት መንግስታት ኣሚሪካ ዝኾነ፣ ብዓለም ደረጃ ካብ ክልተሚእትን ሓሙሳን ጋዜጣኛታት ዕስራ ካብኣቶም ደቂ ኣነስትዮ ዝርከቡለም፣ ካብ ናይ ዓለም ሃገራት መጽናዕቲ ገይሩ ዝበጽሑ መደምደምታ እዩ። እዚ ብዛዕባ ጋዜጣኛታት ዝግደስ ትካል እዚ ብዛዕባ ኤርትራውያን ጋዜጣኛታት ንዓሰርተ ሸዱሽተ ዓመት ብስርዓተ ህግደፍ ተኣሲሮም ዝሳቀዩ ዘለዉ፣ ተገዲሱ ምጥባቁን ዝመጎስ እዩ።

እቲ ካልእ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ትሕቲ ከመይ ዝኣመሰለ ኩነታት ኣሎ፣ ሰብአዊ መሰሉ ይኸበረሉ ኣሎዶ የለን ዝብል ሕቶ ኣልዒልና፣ በዚ ኣጋጣሚ ታሪኻዊት ዓለምለካዊት መዓልቲ ሰብአዊ መሰል፣ ኣብ ልዕሊ ህዝብና ከወርድ ዝጸንሑን ዘሎን ሰብአዊ ግህሰት፣ ክንዝክሮን ገበናቱ ብምቅላዕ ሕብረተ-ሰብዓለም ክፈልጦን ክጣበቅሉን፣ ክንገብር ግቡእና እዩ። መጀመርያ ብዛዕባ ሰብአዊ መሰላት ምክባር ኣብ ትሕቲ ስርዓት ህግደፍ ብዝምልከት ቅድሚ ምርኣይና፣ ሰብአውን ደሞክራሲያውን መሰላት ዝገሃሉ፣ እንታይ ዘጣቃለሉ እዮም ምርኣይ ኣገዳሲ ይመስለና። ብኡ መንጽር ካኣ እዞም ሰብአዊ መሰላት እዚኣቶም ኣብ ኤርትራ ይኸበሩ ኣለዉዶ የለዉን ንርኣ።

መጀመርያ ሰብአዊ መሰላት ተባሂሎም፣ ካብ ዝግለጹ፣ ንኹሎም ኣብዛ ዓንቀጽ እዚኣ ንምዝርዛዮም ዘይካኣል እኳ እንተኾነ፣ ገለ ካብ ቀንዲ ቀንዲ፣ ኣገደስቲ ትሕዝቶታቱ ከም ኣብነት ጠቓቕስና ክንሓልፍ ግን ዝካኣል ይመስሉ። ሰብአዊ መሰላት ዝገሃሉ፣ ብዝኾነ ይኹን ዘይድፈሩን ዘይጋሃሱን፣ ወዲ ሰብ ፉጡር ብምኻኑ ጥራሕ ዝረኽቡም ተፎጥራዊ መሰላት እዮም። ሰብአዊ መሰላት ዝገሃሉ፣ ብደረጃ ዓለም ተመሳሳሊ ትርጉሙን ኣፍልጦን ተቐባልነትን ዘለዎም እዮም።

ብመሰረት ዓለም-ለካዊ ሕጊ ብ፩፻፬፮ ዓ.ም ብሕቡራት መንግስታት ዓለም ዝወጸ፣ ሰብአዊ መሰላት ተባሂሎም ካብ ዝቐረቡ ኣገደስቲ ትሕዝቶታቱ፣ እዞም ዝስዕቡ ይርከቡዎም። ዝኾነ ሰብ ብሂወት ናይ ምንባርን ናይ ነብሱ ድሕንነትን ናጽነትን፣ ናይ ምርግጋጽ መሰሉ ህልዊ ይኸውን።ን ዝኾነ ሰብ /ዜጋ / ብዘይ ዝኾነ ብቁዕ ምክንያት ዘይምእሳርን ዘይምቅጻዕን፣ ብዘይ ናይ ቤት ፍርዲ ትእዛዝ ከይታሓዝን፣ገዝኡ ከይፍተሸን፣ ንብረቱ ከይውረስን ኣብ ኣብያተ-ቤተ-ምእሳርቲ ዘይሰብአዊ ምርመራታት ከይግበረሉን፣ ብካልእ ኣዛራርባ፣ካብ ሕጊ ወጻኢ ከይትሓዝ፣ ክሲ ከይቀርቦ ወይ ድማ፣ ከይተፈርደ ክእሰር ከምዘይብሉ እዩ ዝገለጽ።

ዝኾነ ሰብ ብባርነት (ብጊላነት) ወይ ድማ ጉቡእ ከማልእ ተባሂሉ ተገዲዱ ክሰርሕ ኣይግበርን። ገበን ፈጺሙ ተባሂሉ ዝትሓዝ ሰብ ኣብ ውሽጢ 48 ሳዓታት ናብ ቤት-ፍርዲ ቀሪቡ፣ዝተጠርጠረሉ ገበን ብንጽር ክግለጸሉ መሰል ኣለዎ። ኩሎም ሰባት ኣብ ቐድሚ ሕጊ ማዕረ እዮም። ኣብ ሞንጎኦም ዝኾነ ዓይነት ኣፈላላይ ከይተገብረሎም፣ ብዓይኒ ሕጊ ማዕረ ምክልኻል /ምጥባቕ/ ይግበረሎም። ዓለም-ለካዊ ሕጊ ሰብአዊ መሰላት ዝኾነ ሰብ ከም ፉጡር ናይ ምሕሳብ፣ ናይ ሃይማኖት፣ ናይ ኣራኣጲያን ሕልናን ነጻነት ኣለዎ ወዘተ ይብል።

ደሞክራሲያዊ መሰላት ከአ ዜጋታት ሓንቲ ሃገር፣ አብ ማሕበራውን ቁጠባውን ፖለቲካውን ህይወቶም አብ ማዕርነት ዝተመስረተ፣ ነጻ ምንቕስቃስ ንክህልዎም ዝገብር፣ ብመንግስቲ ዝሕንጸጹ መሰላት እዮም። ብካልእ ኣዛራርባ ደሞክራሲያዊ መሰላት ንዜጋታት ሓንቲ ሃገር ዝዋሃቡ፣ ሕገ-መንግስታዊ መሰላት እዮም። እዞም መሰላት እዚኦቶም መብዛሕትኡ ግዜ ፖለቲካዊ መሰላት ተባሂሎም እውን ይጽውዑ እዮም።

መንግስቲ ነዞም ሰብአውን ደሞክራሲያውን መሰላት እዚኦቶም አብ ተግባር ዘውዕሉ ትካላት ይገብር። ንኣብነት ኮሚሽን ሰብአዊ መሰላት ዝክብር ትካል ይገብር። ብሰንኪ ብልሹው ምሕደራ ዝፍጸሙ በደላት ንምክልኻልን ንምእራምን፣ ዜጋታት ዘሰምዕዎ ጥርግዖት ዝምርምርን ዝጠበቀሎምን፣ ሰብአዊ ትካል ኣምቡድስሜን የቐውም። ከምኡውን ፖሊስ፣ ዓቃቡ-ሕገ፣ ኣብያተ-ፍርዲ ወዘተ... ክቆሙን ብገቡእ ብዘይኣድልዎ፣ ሕገ-መንግስቲ ማእከሎም ገይሮም ክሰርሑ ምግባርን የጠቓልል።

ደሞክራሲያዊ መሰላት ዝክብረሎም ግን እዚኦቶም ጥራሕ ኣይኮኑን። ዝኾነ ሰብ /ዜጋ/ ብመሰረት ሕገ-መንግስቲ ብመራሽቢ ብዙሓን ይኹን ብካልእ፣ ብዘይ ኢድ ኣእታውነት ናይ መንግስቲ ይኹን ናይ ዝኾነ ኣካል ሓሳቡ ብነጻ ናይ ምግላጽ መሰል ኣለዎ። እዚ መሰል እዚ ኣብ ውሽጢ ሃገር ይኹን ኣብ ወጻኢ ደረት ከይተገብረሉ፣ ብቃል ይኹን ብጽሑፍ፣ ብሕትመት፣ ብመልክዕ ስነ-ምግባር፣ ብዝመረጸም ሜላ ዝኾነ ዓይነት ሓበሬታ ክእኩብን ክዝርግሕን፣ /ክፍኑ/ መሰሉ ሕሉው እዩ።

ናይ ምእካብ፣ ሰላማዊ ሰልፊ ናይ ምግባር፣ ስራሕ ጠጠው ናይ ምባል፣ ዝኾነ ሰብ ብዝመሰሎ ኣረኣእያ ይኹን ብዝመረጸ መልክዕ ውደባ ናይ ምውዳብን ናይ ምንቕስቃስን፣ ኣብ ምርጫታት ምስታፍን፣ ናይ ፕሬስ ናጽነትን ናይ ፊኔው ትካላት ምውናንን፣ ናይ ደቂ-ኣንስትዮ ማዕርነት ምሕላውን፣ ናይ ብሄራትን-ብሄረ-ሰባትን መሰል ርእሱ ውሳኔ ምክባርን፣ ኮታስ ኣብ ዓለም-ለኻዊ ቻርተራት ዝሰፈሩ ሰብአውን ደሞክራሲያውን መሰላት ብዘይ ምሽርራፍ ምክባር ዘጠቓለለ እዩ። እዞም ብመንግስቲ ዝተጣየሹ ትካላት እዚኦቶም፣ ሰብአውን ደሞክራሲያውን መሰላት ከክብሩ ዝቆሙ ኮይኖም፣ ካብ ናይ መንግስቲ ተጽዕኖን ኢድ ኣእታውነትን ነጻ ዝኾኑ፣ ሰብአውን ደሞክራሲያውን መሰላት ዜጋታትን ህዝብታት ሃይማኖት፣ ጾታ፣ ብሄር፣ ዓሌት፣ ኣውራጃ፣ ወገን፣ ሕብረቆርባት ከይፈለኹ፣ ክኸበሩ ዝጣበቑ፣ ኮሚሽን ሰብአዊ መሰልን፣ ዝተፈላለዩ ናይ ሲቪክ ሞያ ማሕበራትን ወዘተ ይቐሙን መሰላት ሓፋሽ ህዝቢ ክሕሎ፣ ሕገ-መንግስቲ ማእከሎም ገይሮም ይጣበቑን።

ኣብ ኤርትራ እዞም መሰላት እዚኦቶም፣ ይክብሩ ኣለዉዶ የለዉን ዝብል ሕቶ ክላዓልን ከምቲ ኣብ መእተዊ ዝጠቀስኖም መልሲ ክንረክብሉ ግድነትዮ። ኣብ ኤርትራ ሰብአውን ደሞክራሲያውን መሰላት ዜጋታትን ህዝብታትን፣ ክኸበሩ ዝገብር ሕገ-መንግስቲ የለን። ኩሉ ብገባራይን ሓዳጋይነትን፣ ሓደ ውልቀ-ሰብ ኢሳያስ ኣፈወርቂ ጽቡቕ ፍቃድ ክኣስርን ክቐትልን ክምሕርን ኣብ ትሕቲ ምሕረቱ ዝወደቀት ሃገርያ። ነዚ ዝቆጸር ንሱ እውን እንተኾነ፣ ሃገራዊ ባይቶ/ሓጋጊ ኣካል/ ዝባሃል ብተግባር የለን።

ኣቲ ፈጻሚ ከምኡውን ፈራዲ ኣካል ዝባሃል እውን እንተኾነ፣ ናይ ሓደ ቕርሻ ክልተ ገጽ ኮይኑ፣ ዝተባህሎ ርእሱ ኣደኒኑ ኣሜን ኢሉ ዝቐበልን፣ ዝፍጽምን ዳኣምበር፣ ዝሓትት፣ ዝነቅፍ፣ ትጋገ ኣሎኻ ዝብል፣ ህዝብን ሃገርን ይበርስ ኣሎ ዝብል የሎን። ንህዝቢ ዘይኮነስ ንኸብዱ ዝነብር እዩ። ከም ሰብ ምድስካል፣ ምስጋግ፣ ምጭዋይ፣ ምስዋር፣ ኣብ ቤት ማእሰርቲ እታ ተሪፋቶ ዘላ ዕድሚኡ ምብላይን፣ ምሕቃቅን ዕጫ ከይትበጽሖ ሸለብ-ገለብ እናበለ ዝነብር፣ ከም ዝኾነ ኣቅሓ እትቀምጦን እተልዕሎን፣ ደምጺ ሓፋሽ ህዝቢ ከይሰምዕ ብፍርሒ ሪዲዮ ዝጸመመ ፍጡር እዩ።

ከምዚ ስለ ዝኾነ ካኣዩ እቲ ክውንነት ሃገር ብዘይ ሕገ-መንግስቲ ክትምራሕ፣ ናይ ግዜ ገደብ ዘይበሉ ሃገራዊ ኣገልግሎት ኣብ ልዕሊ ዜጋታት ክጸዓንን መንእሰይ ካብ ማሕበራዊ ህይወቱን ሃገር ከማዕብል ዝኸእል ዝነበረ ካብ ማእቶትን ትምህርትን ተነጻሎ፣ ብቀጣን ትእዛዝ ውልቀ-መላኺ ስርዓት ከም ባርያ /ጊላ/ ብጥርሑ ክገልግል፣ ኣብ ዘይፍትሓዊ ኩናት ክጥበስን ክሰንክልን፣ ክመውትን፣ ብዘይ ፍትሕን ፍርድን እናተጨወየን እናተኣስረን፣ ኣብ ቤት ማእሰርትታት ክበልን ክመውትን፣ ኩብሊልካ ተባሂሉ ክሳቕን፣ ኮታስ ኩሎም ክፍልታት ሕብረተ-ሰብና፣ ብኩሉ

መልክዓት ጭቆናታት፣ ደርባዊ፣ ብሄራዊ፣ ሃይማኖታዊ፣ ጾታዊ፣ ወዘተ...ወጽዓታት ሰብአውን ደሞክራሲያውን መሰላቱ ክጋሃስ ጸኒሑን አሎንዮ።

ስርዓት ህግደፍ ብውልቀ-መራሒኡ ኢሳያስ አፈወርቂ ገይሩ፣ አብ ዝኾነ ግዜ ፊን ከምዘበሎ ምስ ጎረባብትን ስርዓታትን ህዝብታትን አብ ዘዘወለዎ ኩናት ብአማኒት አሻሓት ህዝብታትና፣ ካብ መረብቶም ክፋናቀሉን፣ ገንዘብምን ንብረቶምን ጥራቶምን ክበርስ ዝገብር ስርዓት አብ ኤርትራ አብ ዘለወሉ፣ ሰብአውን ደሞክራሲያውን መሰላት ከኸበሩ እዮም ኢልካ ምሕሳብ ዝካኣል አይኮነን።

ስርዓት ህግደፍ እስትራተጂካዊ ጸላኢ ህዝቢ ኤርትራ ካብ ዝኸውን አትሒዙ፣ ብግስ ከይበለ ብዙሓነታዊ አካናውና ሕ/ሰብ ኤርትራ አብ ሃይማኖትን ህላው ብሄረ-ብሄረሰባትን መሰልን፣ ናይ አብዝሓ ሰልፍታት ናጽነት ብምጽባእ፣ ካብ ብጊሓቱ ሰብአውን ደሞክራሲያውን መሰላቱ ተጸራሪ እዮ። ብስም ጃሃድ፣ ጴጌጠ፣ ጆሆባ፣ ሓሙሻይ መስሪዐኛታት ወዘተ እናበለ ብዙሓት ንጹሃት ዜጋታት ጸልማት ተጎልቢቡ፣ ካብ ገዛውቶም ክጨውን ክአስርን ከጥፍእን፣ ንሃይማኖታዊ ትካላት መቻቕሉ፣ ጨቀኑ ብምሓዝ፣ በቀጢን ናይ ስለያ ትእዛዛቱ እናማሓደረ፣ አብ ውሽጣዊ ጉዳያቶም እናተአታተወ ከፋናጭሎምን ክምዝምዘምን ጸኒሑን አሎን።

ናብርኦም ክማሓየሹሎም ዝሓተቱ፣ አባላት ሰራዊት ከንደይ ብናይ ማእሰርትን ማህረምትን ዘይተሳቀዩ። በተማሳሳሊ ብዘወረደም ጭቆና አቤት ክብሉ፣ ብሰላማዊ መንገዲ ንህዝቦምን ንማሕበረ-ሰብ ዓለምን ድምጺም ንኸስምዑ ንዝተንቀሳቀሱ ና ሓርነት ወጉአት ከንደይ ብጥይት ዘይተጨፍጨፉ። ናይ ሃይማኖት መራሕቲ ይኹኑ፣ናይ አስመራ ዩኒቨርሲቲ ከንደይ ብግፍዒ ዘይተአስሩን ዘይተቀጥቀጡን፣ ሃገር አብ ሓደጋ ትወድቕ አላ ኢሎም፣ ናይ ግንባርን መንግስትን አካያይዳ ክመአራረ፣ ናይ ህዝብና ጸገማት ክማሓየሹን፣ አኼባ ንኸግበረሎም ዝሓተቱ ጉጅለ 15 ከምኡ እውን ብሕታውያን ጋዜጣኛታት ዝርከብዎም፣ ሓታቲ ብዘይብሎም ከንደይ አብ ቤት-ማእሰርቲ ተዳጊኖም፣ ብስቓይ ዘይማሰኑን ዘይሞቱን። ናይ ወዲ-ዓለ ደገፍቲ ኢኹም ተባሂሎም፣ ከንደይ አብ ቤት-ማእሰርቲ ተዳጊኖም፣ ብህይወት አለዉዶ የለዉን ዝፈልጥ ሰብ የለን። ብዓቢኡ ካኣ ንግዝያዊ ረብሓታትካ ክትብል ሃገር አብ ዋጋ ዕዳጋ የእቲኻ፣ ተዓሲብኻ፣ ብሓሰረ-መከራ ህዝቢ ኤርትራ ቸቸይ ክትብልን፣ ብልዑላውነት ህዝቢ ክተጣላዕን፣ ካብዚ ዝዓበየን ዝኸፍአን ሰብአውን ደሞክራሲያውን ጥሕሰት-እንታይ አሎ ድዩ?።

እዚ ሰብአውን ደሞክራሲያውን መሰላት ህዝቢ ኤርትራ ምጣሓስዮ ተባሂሉ፣ ስቕ ዝባሃል ዘይኮነስ፣ ብገበን ዘሕትት ጸሊም ታሪኽ እዩ። “ደርህ ብኣምዑት ደቃ ትጻወት” ከም ዝብሃል ምስላ አቦታት፣ ስርዓት ህግደፍ ካኣ፣ ብጸማ-ራሃጽን ደምን ህዝቢ ኤርትራ ዝተጨማለቐ፣ ናይ ሃገራዊ ሰራዝነት አንፈት ዘለዎ፣ ድሕረይ ሳዕሪ አይትብቆላ ዝብል ቀንጻሊ ስርዓት-ዮ። ስለዝኾነ ካኣ፣ ስርዓት ህግደፍን ምክባር ሰብአዊ መሰላት ዝብሃል ካብ ብጊሓቱ፣ ብዝኾነ ተአምር፣ በብህሪኡም፣ ክጣዓዓሙ ይኹን ክራኸቡ፣ ዘይክእሉ ከብድን ሕቕን ኮይኖም ዝጸንሑን ዘለዉን፣ ምኃኖም ተረዲእና፣ ብውድቀት ስርዓት ህግደፍ ጥራሕ ጥራሕ ኢና፣ ሰብአውን ደሞክራሲያውን መሰላት ዜጋታትን ህዝብታትን ኤርትራ ክኸብሩ ከም ዝኸእሉ አሚና፣ ኩልና ብሓባር፣ ሓድነትና የዕቀብና፣ ነዚ ጨካን አረሜናዊ ስርዓትዚ ሓንሳብን ንሓዋሩን፣ ካብ እንግዳና ደርቢና ሓራ ክንከውን ክንቃለስዮ ዝህልወና።

ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ /ደግሓኤ/ ነዞም ክቡራት ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ዕላማታት ናይ ህዝባና እዚአቶም፣ ብዘይ ምሽርራፍ አብ ሽቶኣም ክበጽሑ ዝራባረብ ዘሎ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ውድብዮ።

ሃይማኖትን ካልእን ሽፋን ብምግባር፡ ኣብ ልዕሊ ንጹሃን ዜጋታት፡ ዝፍጽም መጥቃዕቲ ንጠቕሚ መን እዩ፡

ሃይማኖታዊን ባህላዊን እምነታት፡ ተኸተልቶም ዝኾኑ ደቂ-ሰባት መንፈሳዊ ሓይሊ ክህምዱ ኣብ ኩሉ እንትነኣም ክሕልዎም ብምሕሳብ ዝኸተልዎምን ዘዘውትሩዎምን መንፈሳዊ እምነትን ኣምልኽታትን እዮም። እዚ መንፈሳዊ ሓይሊ'ዚ ደቂ-ሰባት ኣብ ነገራዊ ዓለም፡ ንሂወቶም ክጥቀሙሉን ክምርሕሉን ክብሉ ኣብ ዝነጥፍሉ መስርሕ ሂወት፡ ሓይልን እምነትን ክህልዎም ካብ ምግባር ሓሊፉ፡ ትዕግስትን ጽቡቕ ስነ-ምግባርን ሕድሕድ ምትእምማንን ናይ ርህራሄ መንፈስን ምድግጋፍን ክህልዎም ኣብ ምግባር'ውን ልዑል ተራ ዝጸወት ፍቱን መንፈሳዊ ሓይሊ እዩ።

ይኹን-ምበር ዝተፍላለዩ ሃይማኖታዊን ባህላዊን እምነታት ኣብ ምእምንን ምዝውታርን መስርሕ ደቂ-ሰባት ነዘም መንፈሳዊ ጠቕምታት እዚኦቶም በቐሊሉን ብምልኣትን ይጥቀሙሎምን የዘውትርዎምን እዮም ክባሃል ዝካኣል ግን ኣይኮነን። ምክንያቱ ሃይማኖታዊ /መንፈሳዊ/ እምነታት ኣብ ህልውቲ ነገራዊት ዓለምና፡ ልክዕ ከምቶም ካለኦት ንደቂ-ሰባት ዝጠቕሙ ሰብኣውን ደሞክራሲያውን፡ ማሕበራውን ባህላዊን መሰላትን ቁጠባውን ረብሓታትን ወዘተ ንምርካብ ዘጋጥሞም ዘሎ ተጽዕኖን ጸገማትን፡ ሃይማኖታዊን ባህላዊን እምነታትን ናይ እምነት ትካላቶምን-ውን ካብ ፈኩስ ክሰብ ከቢድ ጸገማትን ዕንቅፋታትን ዘጋጥሞምን ብኡ መጠን ኣመንቶም /ሰዓብቶም/ ዝተፈላለዩ ተጽዕኖታትን ዕንቅፋታትን ክበጽሑም ስለ ዝኸእልን ይበጽሑም ስለ ዝኾነን እዩ።

መንግስቲ ህግደፍን ክምኡ ዝኣመሰሉ ዝተፈላለዩ ጨቆንቲ ስርዓታትን፡ ንዝተፈላለዩ ሃይማኖታዊ እምነታትን ሰዓብቶምን፡ ብቀጥታን ብተዘዋዋርን፡ ምእዙዛት ደገፍቶምን ኣገልገልቶምን ክኾኑ ንምግባር ክብሉ፡ ኣብ እምነቶምን ትካላቶምን ብግልጽን ሰወርን ጣልቃ እናኣተዉ፡ ዝፍጽም ናይ ምፍልላይን ምድኻምን፡ ኣገልገልቶምን ምሕያር፡ ምእሳርን ምምሳንን፡ ሰዊርም ምጥፋእን ቅትለትን ወዘተ ዝፍጽምዎ እከይ ተግባራት ዝኸፍኡ ብደሆታት ስለ ዘጋጥሞም እዩ።

እዚ ሓደ ዓቢ ሓደጋ ናይ ሃይማኖታዊ እምነታትን ትካላቶምን ኮይኑ፡ ብካልኣይ ደረጃ፡ ነዚ እምነታትን ቤተ-እምነታትን'ዚ ስኒትን ሰላምን ረኽቡ፡ ንህዝቢ /ኣመንቲ/ መንፈሳዊ ኣገልግሎቱ ብቕሳነት ክህብ ከይበቅዕ ንምግባር መንግስቲ ህግደፍን ደቀ-መዛምርቱን ዝኾኑ፡ ጸረ-ህዝብን ጸረ-ሰላምን ሓይልታት፡ ዝተፈላለዩ ሚላታት ብምጥቃም፡ ኣብ ልዕሊ ኣመንትን ትካላቶምን ስኒትን ሓድነትን ክስእኑን፡ ገለ ደገፍቲ ናይ መንግስቲ፡ ገለ ካኣ ዘይደገፍቲ ክኾኑ ብምግባር፡ ኣብ ሞንጎኦም ፍልልይ ብምፍጣርን ብምድኻምን ኣብ ልዕሊ ኣመንትን ቤተ-እምነታትን መራሕተንን ኣዕነውቲ ተግባራት ይወስዱ እዮም።

ብሰልጣይ ደረጃ ኣብቶም ህዝብታት ብሓፈሻ፡ ኣመንቲ ዝተፈላለያ ሃይማኖታትን ትካላቶምን ካኣ ብፍላይ፡ ድሑር ወገናዊ ስምዒታትን መንፈሳትን ክተኣታቶ ብምግባር፡ ዋላ ሓደ ሃይማኖታዊ እምነት ዝኣምኑ'ውን ከይተረፈ፡ ብከባብያዊ፡ ኣውራጃዊ ዓሌታዊ ረጃሒታት ብምጥቃም፡ ኣብ ሕድሕዶም ዘይምትእምማን ክፍጠር እናጸዓሩ ነቶም ህዝብታትን ኣመንትን ክዳኸሙ ይገብሩ። ንፖለቲካዊ ጠቕሞምን መናውሒ ዕድሙ-ስልጣኖምን ክብሉ ድማ፡ ናይ ህዝብታት ሓድነትን ምትእምማንን ከይህሉ እናሰርሑ ወጹዓት ህዝብታት፡ ንኩሉ መዳያዊ ሓርነታዊ መሰሎምን ጠቕሞምን ንምርግጋጽ ክብሉ ዘካድዎን ከካድዎ ዝኸእሉን ህዝባዊ ሓርነታዊ ቃልሲ፡ ዋላ መሊኦም ክዓግትዎ ኣይኸኣሉ። ንዝተወሰነ መድረኽ /ወቕቲ/ የሰናኸልዎን የዳኸምዎን እዮም። እቶም ወጹዓት ህዝብታት ካኣ ብሰንኪ ብንቕሓት ዘይምውዳቦም፡ ንዘይተወሰነ ግዜ ወይ ምድረኽ ግዳይ ናይ ኩሉ-መዳያዊ ጭቆናን ብዝበዛን ሓሳረ-መከራን ክኾኑ ይግደዱ እዮም።

እዚ ብሓፈሻኡ ዝጥቀስ ዘሎ ናይ ጨቆንቲ ስርዓታት ኣብ ዝኾነ ዓይነት እምነታት /ክርስትና ይኹን ምስልምናን ካልእን/ ኣብ ልዕሊ ህዝብታትን ሃይማኖታዊን ባህላዊን እምነታትን ትካላቶምን፡ ዝፍጽምዎ በደላት

ብዓለማውን አድማሳውን መልክዑ ዝጥቀስ ዘሎ ይኹን ዳኣምበር፣ እዚ ኣብራሲ ተርእዮታትዚ ብኣረሚናዊ ስርዓት ህግደፍ ፍጥር ካብ ዝብል ብዝኸፍኤ መልክዑ ኣብ ልዕሊ ዝተፈላለዩ ሃይማኖታውን ባህላውን እምነታትን ተካላቶምን ናይ ህዝብታትና ንክባቢ 29 ዓመታት ዝኣክል ብህግደፍ እናተፈጸሙ ዝመጹን ዝቕጽሉ ዘለዉን እዮም። ከም ዝከከር ኣረሚናዊ ስርዓት ህግደፍ ኣብ 1991 ፖለቲካዊ ስልጣን ብሓይሊ ምስ ጨበጡ፣ ሃይማኖታዊ ግህሰት ኣሃዱ ኢሉ ዝጀመሮ፣ ናብ ኣመንቲ እስልምና ብምትጻር ብስም ናይ ጀሃድ ኣሸበርቲ ኣባላት እዮም። ዝብል ምስምስ እናስመዐ፣ ጭውዩ ብምውሳድ ሃለዋቶም ምጥፋእን ኣብ ቤተ-እምነቶም ድማ፣ ፍርሕን ራዕድን ክፍጠር እናገበረ ብሓደ ግጽ፤ በቲ ካልእ ገጽ ድማ ኣብቲ እምነትን ትካላቱን ንኣረሚናዊ ስርዓቱ ዝድግፉን ዝገልግሉን ውልቀ ኣካላት ንምፍራይ ዝተፈላለዩ ሽርሕታት ብምጥቃም ብቕጽሊ ክስርሕ ዝጀመረ እዩ።

ስዒቡ ዘዘውተሮ እከይ ተግባራት ካኣ፣ ናብ ልዕሊ ኣመንቲ ጀህባ፣ ኣብ ሃገራዊ ሪፈረንዱም ኣየድመጹን፣ ሃገራዊ ኣገልግሎት ኣይነገልግልን ብምባል ኣብዮም፣ ብምባል ናይ ዜግነት መሰሎም ብምግፋፍ ብርክት ዝበሉ ኣመንቲ ሃጽ ኢሎም ካብ ሃገሮም ክስደዱ እዩ ዝገደደም። ከምዚ እናበለ፣ ናብቶም ናይ ካለኦት ሃይማኖታት ኣመንቲ ብምልኦም ማለት፣ ጴንጠ፣ ታዋህዶ፣ ካቶሊክ፣ ከንሻ ወዘተ፣ ብጭውያን ማእሰርትን ስወራን እናተጠቕመ መራሕተን ምሕያርን ምጥፋእን፤ ሞሎኮታዊ መንፈሳዊ እምነታቶምን ቆኖናዊ ሕግታቶምን ምድፋርን ምርኻስን ወዘተ፣ ብሓጸሩ ናብ ልዕሊ ሰዓብቲ ናይ ዝተፈላለዩ ሃይማኖታውን ባህላውን እምነታት ዝኾኑ ንጹሃት ህዝብታትና ብእምነቶም ምክንያት እናሳቐዮም መጺኡን ዝቕጽል ዘሎን።

ገባቲ ስርዓት ህግደፍ እዚ ኣረሚናዊ ተግባራቱዚ ኣብ ውሽጢ ሃገርና ከይተሓጸረ፣ ኣብ ዝተፈላለዩ ክፍሊ ዓለማትን ሃገራትን፣ ኣብ ሃገራት ኣፍሪቃ፣ ኤውሮጳ፤ ሰሜን ኣሜሪካን ኣወስትራሊያን ብስደትን ካልእ መልክዕን ዝነብር ንጹሃት ህዝብታትና እግራ-እግሮም እናሰዓበ፣ ኣብ ዘዘመስረተን ኣብያተ እምነታት፣ ንድኹም ጎሲ ናይ ሕብረት-ሰብና፣ ዝተፈላለዩ /ናይ ወገንነትን ክባብውነትን ስምዒታት/ ብምጥቃም ኢዱ እናኣተወ ብምሕማስ ኩሉ-መዳያዊ ምፍልላይ እናፈጠረ፣ ሓድነቶም ክልሕልሕን ክጽገሙን ሓሳራ-መክረኦም ክርእዩን እናገበርም መጺኡን ይቕጽል ኣሎን እዩ።

ጉጅለ ህግደፍ ስለምንታይ እዩ፣ ነዚ ኩሉ ኣፍራሲ ተግባራት ናብ ልዕሊ ሃይማኖታውን መንፈሳውን እምነታት ናይ ህዝብታትና ኣብ ውሽጢ ሃገርን ወጻኢ ሃገራትን /ዲያስፖራ/ ዝፍጽም ዘሎ ዝብል ሕቶ፣ ክንረኢ እንከለና መልሱ ሓደን ሓደን ጥራሕ እዩ ንሱ ካኣ፣ ህግደፍ ንዝብታትና፣ ብኩሉ መዳዮም ፈላልዩን ኣዳኹሙን ክገዝእን ዕድመ ፖለቲካዊ ስልጣኑ ከናውሕ ስለ ዝደለዩን ዝዓለመን ጥራሕ እዩ ካብዚ ወጻኢ ካልእ ተወሳኺ ምክንያት የብሉን።

ህግደፍ ጸላኢ ህዝብታት ኤርትራ ስለ ዝኾነ ከምኡ ክገብር ባህርዊ እዩ፣ እቲ ኣብ ዝተፈላለዩ ሃገራት ዝርከብ ኣብያተ እምነታት፣ ካብ ተጽዕኖን ጽልዋን ናይ ህግደፍ፣ ብጻዕርን ቃልስን ተኸተልተን ብዝምድናዊ ኣዘራርባ ዝዳሓና፣ ብዝተፈላለዩ ድሕረትን ከባብያዊ ስምዒታትን ዝመበገሲኡ ዘንጸባርቕ ዘሎ ፍልልያት እናተጸልወ፣ ኣብ ዘይምትእምማን ክንበጽሕ እንኸውን ዘለና ኣመንቲኹ እንታይ እዩ ጸገምና? ካብዚ ሓሊፉ ኣንጻር ናይ ሓባር ጸላኢና /ህግደፍ/ እናተቐለሰና ክንሰና፤ ገለገሌናስ ወረ ሓደ ፖለቲካዊ እምነትን ኣባላት ናይ ሓደ ፖለቲካዊ ውድብ ወይ ሰቪካዊ ማሕበር ኮይና እናሃለና፣ ኣብ ክለ እቲ ናይ ሓባር እምነታዊ ትካልናን ንሱ ዝህቦ መንፈሳዊ ኣገልግሎትን እንታይ እዩ ዝፈላልዩናን ዘሳሓሕበናን ዘሎ ፈቲሽና ክንፈልጠን መፍትሒ ከናድዩሉን ዘለና ወድዓውን ባዕላውን ጸገማትና እዩ።

እዚ ዝንጸባርቕ ዘሎ ድኹም ጎንናዚ፣ ካብ ፖለቲካውን ማሕበራውን ዘይንቕሓትና /ድሕረትና/ ዝብገስ ብከባብውን ካልእ መልክዓት ዝግለጽ ሓላኺ ተርእዮ ምዃኑ ፈሊጥና፣ ንሓድነትናን ዓወት ቃልስናን ክንብል ብትብዓት ገምጊምና ብንቕሓት ከንቅበሎን ንምውጋዱ ክንቃለሰን ዘለና ጉዳይ እዩ። ምክንያቱ ከምዚኣም ዝኣመሰሉ ሓላኺቲ ጉዳያት ከዩወገድና፣ ምሕዝነትና ኣጠናኺርና ተደጋጊፍና ኣንጻር ናይ ሓባር ጸላኢና

ክንቃለሰን ተቃላሲና ክንዕወትን ስለ ዘይንክሏል ኢና። ጭቡጥ ኩነታት ህዝባዊ ቃልሰና ዝሕብረና ዘሎ ወድዓዊ ሓቂ ድማ ንሱ እዩ።

ካልእ ኣብ ክሊ'ዚ ድኽመትና'ዚ ዝሕቆፍ፡ ኣብ ዝተፈላለዩ ሃገራት ዓዲ እንግሊዝ፤ ጀርመን እስራኤል ወዘተ ዝነበሩ ኤርትራውያን ወገናትና ምስ ሃማናታዊ እምነታትን ካልእን ተተሓሒዞም ሓሓሊፎም ዝነጸባረቁ ዘለው፡ ካብ ተራ ባእሰን ግጭትን ዝሓለፉ ክሳብ ብጭካነ መልክዕ ዝተሰነዩ ቅትለትን ኣካል ምጉዳልን ዝበጽሑ ኣብ ልዕሊ ንጹሃን ወገናትና ኣነዋርን ኣተሓሳሳብን ተርእዮ ይንጸባረቅ ኣሎ እዩ።

እዚ ኣሰካፊ ተግባራት እዚ መንቀሉኡ እቲ ልዕል ክብል ዝተጠቐሰ ጉድለታት ብወሳኒ መልክዑ ጠንቁ ክኸውን ከም ዝክእል ዓቢ መረዳን ዝወሃቦ ኮይኑ፡ ዝተወሰነ ክፋሉ ድማ ጸላኢ ብዝተፈላለዩ ሚላታት ቃልሰና ንምድኻም ክብል፡ ሽግር ፈጠርቲ ዝኾኑ ኣባላቱን፡ ዕሰባት ተለኣኣኹቲ ደገፍቱን ኣቢሉ ኢዱ ዝሕውሰሉ ዕድላት ህልዎ ብምጵኑን ዝፍጠር ዘሎ ኣዕናውን ኣሰካፍን ተርእዮ እዩ።

እዚ ኣሉታዊ ተርእዮ'ዚ፡ በዚ በለ በቲ ኣብቶም ንኩሉ-መዳዊ መሰልናን ጠቕምናን ንምርግጋጽ ኣንጻር ህግደፍ እንቃለሰ ዘለና ሓፋሽ ኣካላት፡ እንቆጸጸር ኣብያተ እምነታትና ዝንጸባረቅ ዘሎ ድኽመታትን ጸገማትን ይኹን፡ ምስ ሃማናታዊ እምነታትን ካለኣትን ብዝተተሓሓዙ ጸጸኒሖም ዝኸሰቱ ዘለው ግጭታትን ገበናትን ተደሚርም ክረኣዩ እንከለው መበገሲኦምን መግለጺኦምን ብወሳኒ መዳዩ ካባና ካብቶም ንደሞክራሲያዊ ለውጢ ንምርግጋጽ እንቃለሰ ዘለና ውጹዓትን ግፋዓትን እዩ ዝኸውን ዘሎ። ስለ ዝኾነ እዚ ወድዓዊ ጉድለታትና እዚ ዝፈጠሮ ኣሉታዊ ተርእዮ'ዚ ንመን ጎዲኡ ንመንከ ይጠቐም ዝብል ሕቶ ብጥንቃቄ ክረኣ እንከሎ፡ ብጉድለታትናን ድኽመታትናን ዝጥቀም ዘሎ ኣረመኔናዊ ስርዓት ህግደፍ እዩ፡ እቶም ተጎዳእቲ ድማ ንሕና እቶም ውጹዓትን ግፋዓትን ኢና።

ምክንያቱ ጸረ ህግደፍ እንገብሮ መስርሕ ቃልሲ ብድሕረትናን ጸገማትናን ተሓሊኽና፡ ዘድምዕን ዘስምዕን ሓይሊ ምውናን ተሳኢኑና፡ ብዘደኸመን ዝተበታተኸን ዓቕምን ዘገምታዊ ጉዕዞን ክንቃለሰ ስለ እንግደድ፡ እዚ ካኣ ንጸላኢና ጽቡቕ ዕድል ስለዝፈጥረሉ ዕድመ ስልጣኑ ብምንዋሕ ኣብ ልዕሊ ህዝብታትና ተውሰኹቲ ጭቆናን ኩሉ-መዳዳዊ ሕሰማትን ከካይድ ስለ ዝሕግዞን እዩ። ስለዝኾነ ክም ውጹዓት ተቃላሲቲ መጠን፡ ብሃይማኖትን ካለኣትን ሽፋን ናብ ልዕሊ ንጹሃን ዜጋታትናን ቃልሰናን ዝካየድ መጥቃዕታት ኮነ፡ ኣብ ገዛእ ርእሰና ዝራኣዩ ዘለው ዝተፈላለዩ ድኽመታት ንጸላኢና ዝጠቕሙን ዕድመ ዘናውሑን ስለ ዝኾኑ፡ ነዞም ድርብ ብደሆታትን ዕንቅፋትን እዚኣቶም ንምውጋዶም እናተረባረብና ስርዓት ህግደፍ ንኣንሳብን ንኣዋሩን ንምውጋድ ተወሃሂድናን ተደጋጊፍናን ክንቃለሰ ከንረባረብ እዩ ዘለና።

ናይ ኣንበብቲ ዓምዲ

እዚ ዓምዲ'ዚ ካብ ተኻታተልቲ መጽሕፍት ህዝባዊ ደሞክራሲ ዝሞጽና ብመልክዕ ስዲ ንባብ ሓጸርቲ ሓተታት፡ ትዕዘብቲታት፡ ርእይቶታት፡ ግጥምታት፡ ሕቶታት፡ ኣባሃላታት፡ ምሳሌታት፡ ወግዕታት፡ ንቃልሲ ዝሕግዙ ቁም-ነገራዊ ሓዘል ናይ ምሁራንን፡ ዓበይቲ መራሕትን ፍላስፋታትን፡ ብዝተፈላለዩ መልክዕ ዝቐርቡ ምክርታት፡ ሓጸርቲ መደረታት፡ ትፈልጥዎ'ዶ፡ ዋዛ-ምስ ቁም-ነገር፡ ካብ እንታይ እባሃል እንታይ ይጸሓፍ ክመሓላለፉ ዝድለዩ መልእኽትታት፡ ወዘተ ንዝመጹ ትሕዝቶታት እነተኣናግደሉ ዓምዲ እዩ። ስለዚ ተኻታተልቲ መጽሕፍት ህዝባዊ ደሞክራሲ ካብዚ ስፍሕ ዘበለ ኣማራጺ ዘለዎ ዓምዲ፡ ነብሲ-ወከፍ ሰብ፡ ከከም ኣፍልጥኡን ዓቕሙን፡ ተዘክሮታቱን፡ ክሳተፍን፡ ናቱ ኣስተዋጸኦ ክገብርን ዕድል ዝህብ ስለዝኾነ፡ ኩሉ ግዱስ ክጥቀመሉ ነዘኻኸር።

ኣዳላውቲ መጽሕፍት ህዝባዊ ደሞክራሲ፡

ናብ አዳለውቲ መጽሔት ህዝባዊ ደሞክራሲ፣ ሰናይ ሰላምታይ ይብጻሕኩም። ቀጸለ ካብ ዝነበረሉ ሃገራዊ ስሜሪካ፣ ናብ ኤርትራ ንምብጻሕ ኣብ ዝኸድኩሉ ጊዜ፣ ካብ ዝተግዛብኩዎ ጸገማት ናይ ሕብረተ-ሰብና ዝኾነ ሓደ ጉዳይ፣ ናይ ዓይኒ ምስክርነታይ ኣመልኪተ ዝጸሓፍኩዎ ንእሽቶ ደብዳቤ እልእከልኩም ኣለኹ'ዎ ሰናይ ፍቓድኩም ኮይኑ፣ ኣብ ናይ ኣንባብቲ ዓምድኹም ከተሰፍሩለይ ብትሕትና እሓተኩም።

“ወፍሪ ዋርሳይ ይካኣሎ ኣማን ብኣማን፣ ወፍሪ ባርነትን ዕንወት ሕብረተ-ሰብናን”

ኣነ ኣብ 1981 ካብ ፋሽስታዊ ስርዓት ደርጊ ብምምላጥ፣ ሓደ ዓመት ኣብ ሱዳን ድሕሪ ምቕማጥ ብ1982፣ ናብ ኣሜሪካ ኣትዮ ኮሎምቦስ ኣብ ዝባሃል ክፍለ-ግዝኣት እየ ዝነብር። ብዛዕባ ህዝባዊ ቃልስና ኣብ ኣሜሪካ ኮይነ ብማዕዶ እየ ዝከታተሎን ዝፈልጦን ነይረ። ንሱ'ውን ኣብ ውድብ ህዝባዊ ግንባር ተወዲቦ ብዝህበና ሓበሬታን ኣስተምህሮን ኣቢለ እየ ዝከታተሎን ሃገራዊ ኣስተዋጻኢይ ዘበርክት ነይረ። ስለ ዝኾነ ብዛዕባ ካለኣት ፖለቲካዊ ውድባት ኤርትራ ዝጭመጥ ኣፍልጦ ይኹን ድጋፍ ክሰጥ 1991 ኣይነበረንን።

ኣብ ጽባሕ ሃገራዊ ነጻነትና ግን፣ በቲ ህዝባዊ ግንባር ዝሃበና ዘደጋገብጥ ፖለቲካዊ ኣስተምህሮን መምርሕን እናተመራሕኩ፣ ንኩለን ካብ ህዝባዊ ግንባር ወጻኢ ዝነበራን ዘለዎን ፖለቲካዊ ውድባት ከም ሓሙሻይ መስርዕን ዕሱባትን ገይረ ብምርዳእ፣ ብድፍኑ ብዘለኒ ዓቕሚ ኣንጻረን ንዓሰርተታት ዓመታት ዝኣክል ክነጥፍ ጸኒሐ። ነቲ መሪሕነት ህግንባር/ህግደፍ፣ ብስም “ልዑላውነት ምዕቃብን ምውሓስ ነጻነትን” ብዝብል ቴማ፣ ምስ ዝተፈላለያ ጎረባብቲ ሃገራት እናኣካየዶ ዝመጸ ውግኣት ከም ቅነዕ ብምውሳድ ብልቢ ደጊፊን ቦንድ ከፊለ/ዝኢ/ ከም ሰበይ ቁማር ተበሊዐ ተሪፊ እየ።

መ/ህግደፍ ኣዋጅ ወፍሪ ዋርሳይ-ይካኣሎ ምስ ኣወጀን ናብ ስራሕ ምስ ኣተወን ድማ፣ መንእሰይ ኤርትራ ሃገራዊ ልዑላውነትና ክዕቅብን ሃገሩ ከልምዕን እየ ዝብል እምነት ስለ ዘሕደርኩ ደጊፊዮን ኣድኒቐዮን። በቲ ህግደፍ ሓሓሊፉ ኣብ መስኮት ተለቪኹን ዘቕርቦ ናይ ግድባት ምህናጽ ዕማማትን፣ ኣብ መንግስታዊ ሕርሻታት ዝረኣ ፍርያትን እናረኣኹ ድማ፣ መንእሰይ ኤርትራ ናይ ብሓቂ ሃገር ይሕሉ፣ ይሃንጽን የፍርን ኣሎ ብምባል ብዕግብት ከደንቕ ጸኒሐ። ብሓጻሩ ኣባል ህግደፍ ብመጃን ህግደፍ ኣብ ዘዘጸወዎ ኣኼባታት እናተሳተፍኩ ብገንዘብይ፣ ብግዝዮይን ሞራለይን ብዘይ ተጉላባነት 332 ዓመታት ዝኣክል ኣብ ኩሉ መዳይ እናተሳተፍኩ ክግብርን ከገልግልን እየ ጸኒሐ።

እዚ ከምዚ ኣሉ እንክሎ፣ ኣብ ዝሓለፈ ውርሒ ሕዳር 2019 ክብርቲ ወላዲተይ፣ ዕድመ ብምድፋእን ብሕማምን እናተደነሰት ስለ ዘመጸት “ዘካርያሰይ ኣነ ብሕማም ናብ ኣፍሞት ገጸይ እየ ዝኸይድ ዘለኹ፣ ስለዚ ቅድሚ ምግብቲ ክርእዮካ እደሊ ኣለኹ'ዎ ቅድሚ ሞተይ ብጽሓኒ ኣፋንወኒ” ዝብል ናይ ወላዲት ዘይንጸግ ትእዛዝ ስለ ዝበጽሓኒ፣ ኣብ መበል 38 ኣመተ-ስደተይ ንምጀመርያ ጊዜ ናብ ሃገሪይ ክበጽሕ ወሰንኩ'ዎ ተበገስኩ። ኣስመራ በጺሐ መልኣኩ'ዎት ከይቀደመኒ ንወላዲተይ ብሂወት ክረክባ ታክሲ ሓዘ ናብ ገዛ ኣቐናዕኩ'ዎ። ንእግራ-መንገደይ ጎደናታት ኣስመራ የማነ-ጸጋመይ እናረኣኹ ክንግዝ ጀመርኩ።

ጎደናታት ኣስመራ ግን ክምቲ ዝተጸበኹዎ ሰብ ብብዝሒ ዝዛወር ኣነበርን፣ ውሑድ ሰብ እየ ንሱ'ውን እንተኾነ፣ ዓበይትን ሽማግሌታትን ኣቦታትን ኣደታትን ዝበዝሕዎ ኮይኑ፣ መንእሰያት ግን ፈውሲ ማሕላ ሓደ ክልተ ዘወር ክብሉ ይራኣዩ'ምበር ዳርጋ ኣይነበሩን ክብል እኸእል። መቐም ከም ዘይበጸሕ የለን ገዛና በጺሐ ክብርቲ ወላዲተይ ብሂወት ረኸቢያ፣ ኣደይ ብዕልልታን ብኸያትን ኣነ ድማ ብዘይድምጺ ብውሽጠይ በኸየ ንብዓተይ

አውራጃ። ንዝተወሰነ ደቃይቕ ብዘይትርጉም ዘለዎ ዘረባን ዕላልን ተሓናኚቕና ድሕሪ ምጽናሕ፡ ኣዳይ ስለ ዝደኸመትያ ዝመስለኒ፡ ክሳይላ ሓኒቓ ሓዛትኒ ዝነበረት ፈነወትኒ'ሞ፡ ኮፍ ኢሊ ናብ ህዱእ ናይ ወላዲትን ውሉድን ዕላል ምዕላል ኣተና ኣምሲና ሓደርና።

ንጽባሒቱ ኩነታት ዓድናን ናይ ቀረባን ርሑቕን ቤተ-ሰብናን ኣመልኪተ ዝገከርኩም እናልግልኩ ሓደ ብሓደ ክሓታ ጀመርኩ። ወላዲተይ ግን ቅድሚ ዝኾነ መልሲ ምሃባ፡ ሕቶይ ግዲ ኣደንጽይዎ፡ ብዕቤት ምክንያት ዝተጨማደደ ገጸ መሊሳ ብምጽዋግ፡ ርእሳ ሓንሳብ ካብ ላዕሊ ንታሕቲ፡ መሊሳ ካብ የማን ናብ ጸጋም ብቀስታን ስቕታን እናንቀሳቐሰት፡ ብትኹረት እናጠመተትኒ ጸኒሓ፡ ቁርብ ህድእ ኢሳ ጸኒሓ ካብ ኣደይ ዘይተጸበኹዎ ዘደንጹ ሓሳባት ብዘይምቁራጽ ኣውሓዘትለይ። ከምዚ ካኣ በለትኒ “ዓዲ ሕማቕ ኣላ፡ ክፉእን ስሱዕን መንግሥቲ፤ ዘማሓድራ ዓዲ እንታይ ጽብቕ ክትከውንን ክትግብን ኢልካ ኢኻ፡ ነጻነት ምሉእ ሰላምን ፍትሕን ሓዛ ክትመጽእ ዝነበረና ትጽቢት ትምኒት ኮይኑ እዩ ተሪፉ። ብዛዕባ ናይ ቀረባን ርሑቕን ቤተ-ሰብ ዝሓተትካኒ ከም ሰባምን ሃገሮምን ሕማቕ ኣለዉ፡ ኣነ ዘርዘረ ከረዳካ ኣይክእልንዮ፡ ምስ መጽኻ ወይ ምስ ዘርካዮም ባዕሎም እንተነገሩኻ ይሓይሽ፡ ብሓፈሽኡ ግን ንዓቶምውን ልክዕ ከምዛ ጨናፍራ ዝተጸልጸለት ገረብ መሲሎም ቆንዲፎም እዮም ዝነብሩ ዘለዉ። ሃገርናውን እንተኾነት መንእሰይ ብነጻ ዘይዋሳኣላን ዘየልምዓን ሃገር ኮይና፡ ህዝብና ካኣ ብውላዱ ዝሕገዙሉን ውላዱ ንቡር ሂወት ዘትሕዙሉን ኩነታት ኣይኮነን ዘሎ፡ ኢላ ዘረባኣ ብምቁራጽ ናብ ካልእ ዕላል ከነተኩር ብዓይና ገሰጸትኒ'ሞ ናብ ካልእ ዕላል ምዕላል ኣተና፡ ምሕታትውን ብመጠኑ ኣዘሓሓልኩዎ።

ድሕሪ ሓደ-ክልተ መዓልቲ ቤተ-ሰብና ምምጻእይ ሰሚዖም ክበጽሑኒ ምምጻእ ጀመሩ። ድሕሪ ናይ ሰላምታ ዕላል ምልውዋጥና ድማ ንኣዝመደይውን ምሕታት ቀጸልኩ። ርእይቶን መልስን ናይቶም ካብ ከተማታት ዝመጹን፡ ኣብ ገጠር ከይደ ዘዕለልኩዎም ኣዝማደይ ድማ ሓደን ተመሳሳልን ኮይኑ ረኺብዮ። ንሱ ካኣ፡ “ንህዝቢይ ሃገሪይ ዘይብል ከም ሓሰማ ንባይኑ ዝበልዕ /ዝጥቀም/ ኩሉ ናተይ ንዓይ ዝብልን ዝግብትን መንግስትን፡ ወፍሪ ዋርሳይ ይካኣሎ ዝባሃል መብረሲ መደብን ክሳብ ዝሃለዉ እንታይ ደሓን ክንከውን ኢልካና ኢኻ” ዝብል ዘሰንብድን ዘተሓሳስብን ጥቕልል ዝበለ ርእይቶ እዮም ዝሃቡኒ። ካብቲ ዝሃቡኒ ርእይቶታት እቲ ስርዓት ስሱዕን ገባትን ምጅኑ ብመጠኑ ተረዲኦ፡ እቲ “ወፍሪ ዋርሳይ ይካኣሎ ዝባሃል መብረሲ መደብ ክሳብ ዝሃለዉ...” ዝብል መግለጺ ግን ምስቲ ኣደይ ዘፍኣመትለይ ርእይቶ ኣዛሚደ እንታይ ምጅና ንምፍላጥ፡ ኣብ ዝተዛወርኩዎ ቦታታት፡ ዝተፈላለዩ ዕድመ ዘለዎም ኣባላት ሕብረተ-ሰብ ምሕታት ቀጸልኩሉ።

እቶም ብዛዕባ ወፍሪ ዋርሳይ-ይካኣሎ ዝተንግሩኒ ርእይቶታት ድማ፡ ወፍሪ ዋርሳይ-ይካኣሎ፡ መንእሰይ ብዘይ ዝኾነ ይኹን መሰልን ጸማን ንምንግስትን መንግስታዊ መሓውራትን ብፍላይ ካኣ ንወታሃደራዊ መኩንናት ገላ/ባርያ/ ኮይኑ ብኩሉ-መዳዩ ዘገልግል ምጅኑ፤ መንግስታዊ ኣካላት ንመንእሰይ ክሳብ ኣብ ናይ ውልቀ ሃብታማት ስራሓት እናዋፈሩ ገንዘብ እናተቐበሉ ብሃፊ-ጸምኡ /ርሃጹ/ ዝጥቀሙ ምጅኖም። መንእሰይ ስድራ-ቤታዊ ዝምድንኡ ክበታተኽ እናተገብረ፡ ካብ ምምሃር፡ ውልቀ ስራሕ ምሓዝ፡ ናብራ ምምስራትን ምውላድን ዝኣመሰሉ ማሕበራዊ ክብርታት ተሓሪሙ ብድኸነትን ሕማምን ዝሳቐዩ ስድራ-ቤቱ ከይሕግዝን ከይጥውርን ብመንግስቲ ዝተኸልከለ ምጅኑ፤ ብሳዕቤኑ መንእሰይ ብኣንጸርጽሮት ናብ ስደት እናወሐዘ ግዳይ ናይ ዝተፈላለዩ ሓደጋታትን ኣድልዎታትን፡ ምጥፋእ ባህላውን መንነታውን ክብርታት ክኸውን ጠንቂ ስለዝኾነ፡ ወፍሪ ዋርሳይ-ይካኣሎ፡ መዕነዊ ህዝብን ሃገርን ርኽብ መደብ ኢዩ ዝብል ካብ ዝተፈላለዩ ኣካላት ሕብረተ-ሰብና ጽሚቕ ሓበሬታ ክሰምዕን ክርዳእን ዝኸኣልኩ።

ኣሃውን ካብ ኣስመራ ናብ ዞባ ደቡብ ኣብ ዝገበርኩዎ ዑደት ኣብ ሓልሓለ ዝባሃል ቦታ ምስ በጻሕኩ ብዓይነ ዝርኣኹዎ ካብ ዘሰንበደንን ዘደንጸወንን እቲ ሓልሃለ ዝባሃል ቦታ ኣብ ግዜ ስርዓት ሃይለስላሴ ኢጣላውያን ሃብታማት ከብቲ ዘፍርይሉ ናይ ኣስታላ ኮይኑ ብዙሃት ሸቃሎ ቆጶሮም ዘሰርሕሉ ትካል እዩ ነይሩ። ሕጂ ግን እዚ ትካል ዚ እትወንፍ ኣዜብ ዝተባህለት ባዓልቲ ሃብቲ ምጅና ዓርኪይ ኣዕለሊኒ፡ ክንደይ ሰራሕተኛታት እዮም ኣብዚ ትካል ዝሰርሑ ኢሊ ምስ ሓተትኩዎ፡ “ሎሚ ዳኣ እንታይ ዝኸውን ሰራሕተኛ ወፍሪ ዋርሳይ ይካኣሎ እናሃለዉ፡ እዞም ትርእዮም ዘለኻ ኣባላት ሰራዊት ናይ 525 ኣባላት ክፍለ ሰራዊት እዮም” በለኒ። እሞ ከሚ ኢ

ተስርሖም ዘላ ደመወዝ ይኸፈሉዶ ምስ በልኩዎ፡ ኣይ ንሶምስ ብጥርሑ እዮም ዝሰርሑ፤ መንግስቲ ምስታ በዓልቲ ሃብቲ ተረዳዲኡ ሓለፍቲ ክፍለ ሰራዊት ብጻሙ-ረሃጽ ናዞም ትርእዮም ዘለኻ ወጹዓት መንእሰያት መራሕቲ ክፍለ ሰራዊት እዮም ብዊስኪ ከጸወትሉ ዝሓድሩ ዘለዉ ምስ በለኒ ባዛዕባ ስርዓት ህግደፍ ዝነበረኒ ግጉይ እምነት ኣበቂዎ፡ ተቓሊስኻ ካብ ምውጋዱ ካልእ ምርጫ ከም ዘየለ ተገንዘብኩ።

ኣቲ ስርዓት ኣብ ልዕሊ መንእሰያትናን ሕብረተ-ሰብናን ዘወርዶ ዘሎ ኩሉ-መዳያዊ ጸገማትን በደላትን፡ ምስ መዘንኩ ካብ ምድንጸው ሓለፈ “ወፍሪ ዋርሳይ-ይካኣሎ፡ ኣማን ብኣማን ወፍሪ ባርነትን ዕንወት ኣብረተ-ሰብናን” ምኃን ክርዳእ ክኣለ። ካብዚ ተረደኦን ግንዛብን እዚ ተበጊሰ ድማ፡ ኣነ ህዝብን ሃገርን ዘዕኑ ዝወጸሉ መላኺ ስርዓት ብፍልጠታይ፡ ገንዘብይን ግዜይን ንክንቱ ከገልግል ከም ዝጸናሕኩ ኣጸቢቐ ተረዳኣን ተሰቐኩን እዩ። ናይ ዝሓለፈ ጉድለተይ ኣሪመ፡ ንመ/ህግደፍን ኣዕናዊ ዕላምኡን እከይ ተግባራቱን ራሕሪሐ ኣንጸሩ ምስ ውጽዓት ወገይ ተሓባቢረ ክቃለስን፡ ኣብ ካሕሳ ህዝብይን ሃገራይን ክወፍር ወሲኑ ኣለኹ። ስለዚ ኣንቱም ከይተረዳኣኩም ኣባላት ብምኃን ንመዕነዊ መንግስቲ ህግደፍ ኩሉ-መዳያዊ ሓገዛት እናኣበርከትኩም ንህዝብኹምን ሃገርኩምን ክትብድሉ ዝጸናሕኩምን ዘለኹምን፡ ኣብ ዝተፈላለዩ ክፍለ-ዓለማትን ሃገራትን ትነብሩ ዘለኹም ኣሕዋተይን ኣሓተይን ዲስፖራታት ክምዚ ከማይ ጉድለትኩም ኣሪምኩም ንህዝብኹምን ሃገርኩምን ይቐጥቡ ሓቲትኩም፡ ንምክሓሶም ኣንጸር ህግደፍ ክትቃለሱ በዚ ኣጋጣሚ ሓሳብይ ከካፍለኩም እፎቲ።

ዘካርዖስ ባርይኡ፡
ኮሎምቦስ፡ ሕ/መ/አሜሪካ፡

ሕጂውን ክንማሃረሉ ዝግባእ ተሞክሮ፡

ኩቡራት ኣዳለውቲ መጽሕቲ ህዝባዊ ደሞክራሲ ኣብ ዝሓለፉ ክልተ ሕታማት ህዝባዊ ደሞክራሲ ብተካታታሊ ካብ ህዝባዊ ተቓውሞ ተሞክሮ ሱዳንን ኣልጀርያን እንታይ ንሃማሃር ብዝበል ዝቐረበ ትሕዝቶታት ምስ ዘለናዮ ናይ ሃገርና ኩነታት ብምዝማድ ብዙሕ ሓጋዚ ናይ ቃልሲ ተሞክሮ ክንቀሰመሉ ዝገበረ ትሕዝቶ ይኣይሩ።ኣነ እዚ መበገሲ ብምግባር፡ ኣብ ርእሲቲ ዘሰፈርኩሞ ሓጋዚ ተሞክሮ፡ ኣብቲ ዝቐረበ ሓገዚ ናይ ቃልሲ ተሞክሮ ትኹረት ዘድልዮ ኮይኑ ዝተሰማገኒ፡ ዘስተብሃልኩሉ፡ማ ለት ነዚ ሕጂ ተባታቲኑ ዘሎ ኣታሃላልዎ ደንበ ተቓውሞና፡ከም ተሞክሮ ገለዶ ምሓገዝ ኢሉ፡ ዝረኣኹን፡ ሰለስተ ዝመሰግኒ ነጥብታት፡ ከካፍለኩም ደስ ይብለኒ።

1. ኣብ ክልቲኡ ተሞክሮታት ናይ ሱዳን ይኹን ናይ ኣልጀርያ እቲ ናብኡ ዝተሳተፈ ናይ ደምቡ-ታቓውሞታት ዓቕምታት እቲ ዝምባሌታት ካብ ሓደ ጫፍ ናብ ካልእ ጫፍ፡ ዝተፈላለዩ ኣራኣኢያ ዝሓዘ ክነሱ፡ ኣብ ውሽጢ ሓጸር ግዜ ፍልልያቶም ኣማሓዲሮም ናይ ሓባር ግንባር ፈጠሮም ተካኣኢሎምን ተካባቢሮምን፡ ብሓደ ዘሰማምዖም ናይ ሓባር መደብ ኣውጺኦም ንክልቲኦም ዲክቶታራውያን ስርዓታት ከውደቑ፡ ብሃደ ኢድ ምምካቶም ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ብጣዕሚ መሃሪ ዝኾነ፡ ናይ ዝተፈላለዩ ኣካናውና፡ ዝሓቕፈ ዝምባሌታት ናይ ሕብረ-ሰልፋዊ ኣገባብ ቃልሲ ኣካይዳ ተኸቲሎም ኣብ ውሽጢ ኣርባዕተ ወርሒ ከውድቑም ምክኣሎም፡ ደምቡ-ታቓውሞ ኤርትራ ካኣ ነዊሕ ናይ ቃልሲ ተሞክሮ እናሃለወና፡ ክንዲ ካብዚ እንማሃር፡ ገና ኣብ ነንሕድሕድና ምንእሳስን ምቁንጻብን ምንጽጻግን ተሸኽልና፡ ፍሕት ክንብል ክሳብ ሕጂ ሓደ ብሓባር እንምክተሉ ግንባር ኣንጸር ዲክቶታራያዊ ስርዓት ህግደፍ ክንገብር ዘይምክኣልና ዘተሓሳስብዮ። ስለዚ ንደምቡ-ታቓውሞና ሓደራ ክብሎ ዝደለ፡ ልቢ የዕበና፡ካብዚ ሓድነታውን ተሞክሮ ቃልሰን፡ ናይዚ ክልቲኡ ሃገራት ትምህርቲ ቀሲምና፡ ንቕድሚት ንሰጉም እብል ።

2. ናይ ክልቲኡ ህዝባዊ ተቓውሞታት ተሞክሮ ካብቲ ዘቐረብኩሞ ትሕዝቶ፡ ክርኢ እንከለኹ ኣብ ክልቲኡ ሃገራት እቶም ዲክቶታራውያን ስርዓታት፡ እቲ ተቓውሞ እናሓየለ ምስ ከደ፡ ገለ ዘይመሰረታዊ ጽገና ገይሮም፡ ነቲ ተቓውሞ ከዛሓሕልዎን ከበርዕንዎን ዝገበርዎን ተደጋጋሚ ፈተናታት፡ ተቓውሞ ኣብ መርገጺኡ ጸኒዑ ከም

ዘይቅበልዎም ብሓደ ድምጺ መኸተኦም ምቕጻሎም ክሳብ ክንደይ ንቕሓቶምን ጽንዓቶምን ልዑል ምዃኑ ዘማላኸትዮ ነይሩ። ንሕና ኣብ ከምዚ ናቶም ደረጃ ተቓውሞ እንተንበጽሕ፡ ስርዓት ህግደፍ ዘይመሰረታዊ ጽገናታት ገይሩ፡ ተቓውሞና ከበርዕኖ እንተዝፍትንስ፡ ኩነታትና ከመይ ምኹን፡ ተቓውሞና ብምልኡ ከምዚ ናቶም ኣብ እምነቱ ምጽንዓድ ወይ ዘምባዕባዕ ምበለ ኢሊ ክሓስብ እንከለኹ፡ ብጣዕሚ የተሓሳስበኒ። ከምኡ ዘብለኒ ምክያንት ከኣ ድሕሪ ናጽነት ኤርትራ ገለ ውድባት ስርዓት ህግደፍ ኣብ ጸረ-ደሞክራሲያዊ ቀንጻሊ ባህርያቱ ምንም ለውጢ ከየርኣየ እንከሎ፡ ካብ ሱዳን ብጉጅለታት እናተጣራነ፡ ድሕሪ ስምምዕ ጅዳ እውን፡ እቲ ስምምዕ ቀለሙ ከይነቀጸ፡ንኣስመራ ዝነበረ ዘብዘበ ክርኢ እንከለኹ፡ ጸቢብ ውልቓውን ጉጅላውን ረብሓታት፡ንወዲ ሰብ ክሳብ ክንደይዮ ዘዕውሮ ኢሊ እንዳተገረምኩ፡ እዘስ ንቕሓት ድዩ ክባሃል ድሕረት ወይስ በለጽ፡ ነቲ ቃልሲ ክሳብ ክንደይ ንዳእዎ፡ ካብ ብጽንዓት ዝመከቱ፡ መስተንክራዊ ህዝቢ ሱዳንን ኣልጀርያን ተሞኩሮ፡ ሕጂውን ጻሓይና ገና ኣይዓረበትን፡ ዕድል ሂባትና ኣላ ንማሃር እብል።

3. ካልእ ካብቲ ዘቕረብኩሞ ተሞክሮ፡ ካብ ተሞኩሮ ሱዳን ንሕና ንኹን ካልኣት ህዝብታትን ስርዓታትን ከማሃርዎ ዝግባእ ኢሊ ዝረኣኸዎን፡ ብጣዕሚ ዘድንቅክዎ እንተሎ፡ እቶም ዲክቶታራውያን ስርዓታት ናይ ሱዳን፡ ኣብ ግዜ ዓቡድ ይኹን ኣብ ግዜ ጃዕፈር ኣልኑሚሪ፡ ክወድቁ ኣብ ዝተቓረብሉ፡ ጀነራል ዓቡድ ብሰላም ነቲ ተቓውሞ ሰልጣኑ ከረክብ ፍቓደኛ ኮይኑ ምርካቡ፡ ኑሚሪ ምስ ወደቐ ካኣ፡ ማርሻል ዓብደልሩሕማን ሰዋር ኣዳሃብ ብዘይ ደም ምፍሳስ፡ ነቲ ናይ ህዝቢ ተቓውሞ ኣኸበሩ፡ ንህዝቢ ስልጣኑ ከረክብ ምርድድኡን ኣብ ተግባር ምውዓሉን፡ኣብ ተሞኩሮ ዓለው፡ ዲክቶታራውያን ስርዓታት ብዙሕ ዘይተለምደ ተሞኩሮ እዩ። ብዙሓት ኣብ ስልጣን ዝመጹ፡ ዲክቶታራውያን ስርዓታት ክሳብ ግዜ ውድቀቶም ንህዝቢ ብሓውን ዓረርን እናጨፍጨፍዎ እዮም ተገጋቲሮም ስልጣናዎም ብሓይሊ ዝምንዘዛዕን ዘወድቁን። ገለ ከም በዓል ቀዛሬ ዝኣመሰሉ፡ ኣብ ንደናታት ሊብያ ተሰጢሖም ዝሞቱን፡ገለኸም ባዓል ሰዓም ሑሴን ካኣ ተማሪኹም ንሞት ዝፍረዱ፡ ገለኻኣ ከም ባዓል ቦካሳ፡ ኢዲኣሚን ዳዳ፡ ሙቡቶ-ሴሴሲስ፡ ቢንዓሊ፡ መንግስቱ ሃይለማርያም ወዘተ ዝኣመሰሉ፡ ሃዲሞም ዕቁባ ዝሓተቱ፡ ኣብ ዓዲ ጓና ክሳብ ዕለተ-ሞቶም፡ ብጽኑዕ ሓለዎ፡ ሸቆጥቆጥ ኢሎም ከነበሩ ዝጸንሑ፡ ገለ ከኣ ከም መንግስቱ ዝኣመሰሉ ካኣ ናይ ሞት ፍርዲ ተበይንሎም ሸለብ ገለብ እናበሉ ገና ብህይወት ዘለው፡ ካብዚ ዝኸፍኦ ናይ ሕልና ማእሰርትን፡ ጸሊም ታሪኽን እንታይ ኣሎዮ?።

እዚ ተሞኩሮ እዚ ኣብ ክውንነት ናይ ሃገርና፡ ኣብ ውልቀ-መላኺ ስርዓት ኢሳያስ፡ ከጋጥም ይኸእልዶ ኢሊ ክሓስብ እንከለኹ፡ ኢሳያስ ካብዚ ናይ ህዝቢ ቃልሲ እዚ ኣሸንካይዶ ተሞኩሮ ቀሲሙ ከተግብርስ ክሓስብ እውን ዘይሕለም ኮይኑዮ ዝራኣየኒ። ካልኣት ኩሎም ወታሃደራውያን መራሕቲ ኣብ ሃገርና ዘለው፡ ካብዚ ሰናይ ተሞኩሮ ቃልሲ ህዝቢ ሱዳን እዚ ከማሃርን ንናይ ህዝቢ ድሌታት፡ ተቓውሞታት፡ ተገዛእቲ ክኹን ደሞክራሲ ሱር ክሰድድ ከተባብዑን፡ ንሶም ከም ወታሃደራት መጠን ኣብ ከምቦታቶም ተመሊሶም ንድሕንነት ህዝቦምን ሃገርምን ኣብ ምክልኻል ግቡኣም እንተገይሮም ንሶም እውን ከምቶም ክልተ ወታሃደራውያን መራሕቲ ሱዳን ንዘልኣለም ብህዝቦም እናተዘከሩ ዝነበሩ ዘለው፡ ካልኣትውን ብተመሳሳሊ ታሪኽ ሰሪሖም ክሓልፉ፡ ካብዚ ጽቡቕ ተግባር እዚ ይማሃሩ እብል።

ካብ ወትሩ ተኻታታሊ መጽሔት ህዝባዊ ደሞክራሲ ዓብደል ሓፊዝ ኣንዋር ካርቱም ሱዳን

ክልተ ርእይቶታት ኣለዋኒ መልሲ ዝደልየለን፡

ኩቡራት ኣዳለውቲ መጽሔት ህዝባዊ ደሞክራሲ ካብ ዝሓለፉ ሕታማት ህዝባዊ ደሞክራሲ ክልተ ሕቶታት ኣለዋኒ መብርሂ ክትህቡኒዝደልየለን። ሓንቲ ካብ ተሞክሮ ቃልሲ ህዝቢ ኣልጀርያ ከትከውን እንከላ፡ ሓንቲ ከኣ ካብ ተጋዳላይ ጀማል ሳልሕ፡ኣቡ-መንበር ደግሓኤ ኣብ ፍልይቲ ሕታም ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ካብ ዝገበሮ ሰፊሕ - ቃለ-ማሕትት፡ ደሕረ-ባይታ ደግሓኤን፡ ቃልስታቱን፡ ብዙሕ ዝተማሃርናሉ እኳ እንተሎ፡ ሓንቲ ጉዳይ ግን፡

ብዛዕባ ሙሁር አመልካቱ አብ ዝሃዕ ተንታን ተወሳኺ መብርሂ ክትህቡኒ ዝደልየሉ ኣሎ። ንሳተን ከኣ ከምዚ ዝሰዕባ እየን።

1. ሰውራ አልጀርያ ሓደ ካብቶም ሰፍ ዘይብል ከቢድ መስዋእቲ ዝተኸፍለሉ፣ ሰውራታት ዓለም ምዃኑ፣ ከምቲ ኣብ ተሞኩርኡ ዝገለጸኩሞ እዩ። ፈረንሳ ልዕሊ ሓደ ክፍለ ዘመን፣ ማለት፣ ጣልያን ንኤርትራ ልዕሊ ፍረቂ ዘመን ከባቢ ሱሳ ዓመታት ዝገዝኡ፣ፈረንሳ ንአልጀርያ ልዕሊ.ከ ናይ ጣልያን ንኤርትራ ልዕሊ ክልተ እጽፊ እያ ዝሓታ። እሞ እዚ ከቢድ መስዋእቲ ዝሓተተ፣ ዕጥቃዊ ቃልሶም፣ ማዓሰዩ ጀሚሩ፣ ማዓሰዩኽ ተዛዚሙ፣ቁሩብ መብርሂ ምደለኹ።

2. ኣብ ቃለ-ማሕትት ተጋዳላይ ጀማል፣ ግደ ሙሁራን አመልካቱ ኣብ ዝሃዕ መልሲ ሃገር ኣብ ምምሕዳር ሞያዊ ብቅዓት ጥራሕ እኹል ኣይኮነን፣ እንከላይ ደሞክራሲያዊ ሙሁር ክኸውን ኣለዎ ይብል ነይሩ።እንታይ ኮይኑዩ ሙሁር ሞያዊ ብቅዓት እንተሃልይዎ፣ ሃገር ኣብ ምምሕዳር ብቁዕ ዘይከውን ዝብል ናተይ ሕቶ ጥራሕ ዘይኮነስ፣ ናይ ብርክት ዝበሉ የዕሩኽተይን መማህርተይንዩ። ስለዚ ብዛዕባዚ እውን መብርሂ ክትህቡኒ ብትሕትና እሓትት።

በርሀ እያሱ ካብ ኡጋንዳ ካምፓላ

ሓው በርሀ ተሳትፎኻ እናመስገና፣ መልስና ከምዚ ዝሰዕብዩ። ናይ ቀዳመይቲ ሓቶኻ መልሲ አልጀርያ ብናይ ፈረንሳ መግዛእቲ ልዕሊ ሚእቲ ዓመት ዝተገዝአት ኮይና፣ እቶም ሃብታማት ርእሰ-ማላውያን ፈረንሳውያን ንልሙዕ ናይ ሕርሻ መሬት ድኻትታት ገባራት አልጀራውያን ብሓይሊ ገቢቶም ብምሓዝ ንነዊሕ ዓመታት መዝሚዞሞም እዮም። ኣብዚ ብሃብታማት ርእሰ-ማላውያን ፈረንሳውያን ዝተታሕዘ መሬትዚ ገባራት አልጀራውያን ብዓመጽ ብዝተባታተነ መልክዕ ኣብ ዝዋግእዎም እቶም ሃብታማት ፈረንሳውያን ብሓይሊ ንዝሓዘዎ መሬት ንምክልኻል ብረት ዓጢቑም ይዋግእዎም ነይሮም እዮም። ከምዚ ኢሉ ካኣ ካብ 1830 ዓ.ም. ኣትሒዙ፣ ኣንጻር ፈረንሳ ዝተኸየደ ቃልሲ ድሕሪ ካልኣይ ኩናት ዓለም እናተጠናኸረ መጺኡ ካብ 1954 ዓ.ም. እቲ ቃልሲ ብዝሓሸ፣ ብዝተወደበ መልክዕ፣ ብውድብ ግንባር ሓርነት አልጀርያ እናተመርሐ፣ ብሓደ ሓምለ 1952 ዓ.ም. አልጀርያ ብዓወት ናጽነታ ዝተጓናጸፈት።

ካልኣይቲ ሓቶኻ፣ ምሁር ሞያዊ ብቅዓት ስለዘለዎ፣ ስለምንታይዩ ሃገር ዘይመርሕ፣ ዝበልካዮ ብዝምልከት፣ ሓደ ምሁር ዶክተር ይኹን እንጀነር፣ ሞያዊ ብቅዓት ስለዘለዎ ጥራሕ ሃገር ይመርሕ ማለት ኣይኮነን። ምሁር ሞያዊ ብቅዓት ሃልይዎ፣ ካብ ጸቢብን ትምክሕታውን ኣታሓሳስባታትን፣ ዱሑር ናይ ወገንን ኣውራጃን ሃይማኖትን ብሄርን ዓሌትን ጸቢብ ውልቃውን ጉጅላውን ረብሓታት፣ ቅድሚ ና ህዝብን ሃገርን ረብሓታት ዝሰርዕ እንተዳኣኮይኑ፣ ሃገር ከማሓድር ብቁዕ ኣይከውንን። ንባዕሉ ካብ ድሕረት ዘይተገላገለ፣ ቁኑዕ ራእይ ዘይወነ፣ ንውጽዕ ሕብረተ-ሰብ ካብ ድሕረትን ድኻነትን ከጋላግሎ ኣይክእልን። እዚ ካኣ ንሕብረተ-ሰብ እናማቃቀልካ፣ ወገይ ወገንካ እናበልካ፣ ትሰርሕ እንተዳኣኮይነካ ክንዲ ዝኾነ ሞያዊ ትምህርቲ ይሃልኻ ሃገር ኣብ ጎደና ሰላምን ደሞክራሲን ምዕባሌን ሰናይ ምምሕዳርን ክትጓዓዝ ኣይትክእለንዮ። ተግባር ናይ ዝኾነ ሰብ ናይ ኣራኣእይኡ ጽዑቕ መግለጺ ኣዩ። በዚ ምክንያት እዚ ኢና እቲ ምሁር ካብዚ ብብልሽውና ዝተበከለ፣ ድሑር ዝምባሌታት እዚ ሓራ ዝኾነ እንከላይ ደሞክራሲያዊ ሙሁር ክኸውን ኣለዎ ዘበለና።

ኣዳላውቲ መጽሔት ህዝባዊ ደሞክራሲ፡

ወደ ግልጽ ግንኙነት ይጠቃሙ!